

Subject: Economics of Development
B. Com. Sem. VI

English Medium

1. Which of the following explains the term economic growth?

- A. Increase in per capita production   B. Increase in per capita real income
C. Structural change in the economy   D. All the above are right

Answer: D. All the above are right

2. Economic development is characterized by

- A. Structural change in the economy   B. Change in the occupational structure
C. Both A and B   D. None of the above

Answer: C. Both A. and B

3. Underdevelopment is defined in terms of?

- A. National income   B. Per capita income
C. Poverty ratio   D. Rate of unemployment

Answer: B. Per Capita Income

4. Which of the following explains the term economic development?

- A. Improvement in the technology involved   B. Improvement in production
C. Improvement in distribution system   D. All the above

Answer: D. All the above

5. Which of the following is generally regarded as the true index of economic growth?

- A. An increase in national income at constant prices during a year
B. A sustained increase in real per capita income
C. An increase in national income at current prices over time
D. An increase in national income along with a corresponding increase in population

Answer: A. A sustained increase in real per capita income

6. The concept of economic growth is _____.

- A. Identical with the concept of economic development
B. Narrower than the concept of economic development
C. Wider as compared to that of economic development
D. Unrelated to the concept of economic development

Answer: B. Narrower than the concept of economic development

7. Which of the following is not an indicator of economically underdeveloped countries?

- A. Low per capita income   B. High death-rate
C. Low proportion of labour force in the primary sector   D. High level of illiteracy

Answer: C. Low proportion of labour force in the primary sector

8. The rate of growth of an economy mainly depends upon _____.

- A. The rate of growth of the labour force
B. The proportion of national income saved and invested
C. The rate of technological improvements
D. All of the above

Answer: D. All of the above

9. Among the following determinants of growth, which is a non-economic factor?

- A. Natural resources
- B. Population growth
- C. Favourable legislation
- D. Capital accumulation

Answer: C. Favourable legislation

10. Besides increase in output, economic development is concerned with:

- A. Inputs and their efficiency
- B. Equitable distribution of income
- C. Life sustenance, self-esteem and freedom from want, ignorance and squalor
- D. All of the above

Answer: D. All of the above

11. Economic growth can be measured by _____ .

- A. The CPI
- B. The CBI
- C. GDP
- D. MPC

Answer: C. GDP

12. Economic growth can be seen by an outward shift of _____ .

- A. The Production Possibility Frontier
- B. The Gross Domestic Barrier
- C. The Marginal Consumption Frontier
- D. The Minimum Efficient Scale

Answer: A. The Production Possibility Frontier

13. Development economics is the study of the

- A. Alleviation of absolute poverty.
- B. Transformation of institutions.
- C. Allocation of resources in developing countries.
- D. All of the above.

Answer: D. All of the above.

14. A good definition of the meaning of development is the _____ .

- A. Elimination of absolute poverty.
- B. Improvement in the quality of life.
- C. Fulfillment of the potential of individuals.
- D. All of the above.

Answer: D. All of the above.

15. Development economics must have a scope wider than traditional economics because

- A. Values and attitudes play little role in the pace of development.
- B. People in developing societies do less utility-maximizing.
- C. Transformation of social institutions is necessary for development.
- D. All of the above.

Answer: C. Transformation of social institutions is necessary for development.

16. The concept of Economic Planning in India is derived from?

- A. USA
- B. UK
- C. Australia
- D. Russia

Answer: D. Russia

17. Economic development refers to _____.

- A. Economic growth.
- B. Economic growth plus changes in output distribution and economic structure.
- C. Improvement in the well-being of the urban population.
- D. Sustainable increases in Gross National Product.

Answer: B. Economic growth plus changes in output distribution and economic structure.

18. Economic development means _____.

- A. Economic growth.
- B. Economic growth plus structural and qualitative changes.
- C. Improvement in the living standard of the urban population.
- D. Sustainable increases in Gross National Product (GDP).

Answer: B. Economic growth plus structural and qualitative changes.

19. In the Ricardian scheme of things, savings are provided by _____.

- A. Labourers
- B. Capitalists
- C. Landlords
- D. Both B and C

Answer: B. Capitalists

20. Which one of the following statements is not in tune with the Ricardian theory of growth?

- A. Rent tends to rise
- B. Money wages tend to rise
- C. Profits tend to fall
- D. Profits tend to rise

Answer: D. Profits tend to rise

21. Which one of the following is not an assumption of the Ricardian theory?

- A. Rising real wages
- B. Fixity of land
- C. Operation of the law of diminishing returns
- D. Perfect competition

Answer: A. Rising real wages

22. Ricardo built his theory round _____.

- A. Value
- B. Capital
- C. Wages
- D. Natural resources

Answer: C. Wages

23. In the Ricardian system, a crucial role in development was assigned to _____.

- A. Specialisation
- B. Technological changes
- C. Profits
- D. Government

Answer: C. Profits

24. Which of the following models uses three distinct concepts of stages of growth?

- A. Ramsey model
- B. Harrod model
- C. Domar model
- D. Lewis model

Answer: B. Harrod Model

25. The classical theory of economic development is of relevance for the less developed countries today because it lays emphasis on .

- A. Need for favourable institutional and social initiatives
- B. Extension of markets
- C. Capital accumulation
- D. All of the above

Answer: D. All of the above

26. Which growth model inspired the use of capital-output ratio for development planning?

- A. the Harrod-Domar model
- B. Solow's mode
- C. Kaldor's model
- D. Feldman's model

Answer: A. the Harrod-Domar model

27. Which of the following models makes the assumption of constant saving-income ratio?

- A. Kaldor model
- B. Leontief model
- C. Harrod-Domar model
- D. Joan Robinson model

Answer: C. Harrod-Domar Model

28. The Harrod-Domar model is one of the well- known models of growth. Which of the two authors of this model wrote earlier and in which year?

- A. Domar in 1940
- B. Harrood in 1939
- C. Domar in 1946
- D. Domar in 1948

Answer: B. Harrood in 1939

29. The concept of economic growth is _____ .

- A. Identical with the concept of economic development
- B. Narrower than the concept of economic development
- C. Wider as compared to that of economic development
- D. Unrelated to the concept of economic development

Answer: B. Narrower than the concept of economic development

30. Economic growth in India will happen necessarily if there is .

- A. Population growth
- B. Capital formation
- C. Technical progress in the global economy
- D. All the above

Answer: B. Capital Formation

31. Which of the following is inconsistent with Adam Smith's theory of development?

- A. Development process is cumulative in nature
- B. There is no limit to the growth process
- C. Capital accumulation and market extension are two prerequisites for output expansion
- D. There should be no government interference in the working of the economy

Answer: B. There is no limit to the growth process

32. Karl Marx ideas about development theory are available in _____ .

- A. Communist Manifesto
- B. Das Kapital
- C. Capital: A Critique of Political Economy
- D. None of these

Answer: C. Capital: A Critique of Political Economy

33. In Schumpeter's theory of development maximum stress has been laid on:

- A. Capital
- B. Interest
- C. Land
- D. Entrepreneurship

Answer: D. Entrepreneurship

34. Which sector was emphasised most by Ricardo in the context of economic growth?

- A. Trade
- B. Industry
- C. Agriculture
- D. Services

Answer: C. Agriculture

35. Which one of the following, according to Ricardo, would form a bottleneck to economic growth?

- A. Shortage of land
- B. Rising rent
- C. Shortage of gold and silver
- D. Rising wage bills

Answer: A. Shortage of Land

36. Which of the following is inconsistent with the Schumpeter's theory of development?

- A. The course of growth is continuous
- B. The output expansion, initiated by the entrepreneur, increases in size with time, making it cumulative
- C. Growth takes place on account of entrepreneurs who, with the help of bank credit, invest in innovative activity
- D. Capitalism destroys itself by being successful through the erosion of its institutions, by the hostility of its intellectuals and other elite classes, and also by the weakening of entrepreneurial innovation

Answer: A. The course of growth is continuous

37. According to the Schumpeter's model, the innovating entrepreneurs get the necessary finance from_____.

- A. Voluntary Savings
- B. Own Resources
- C. Bank Credit
- D. Government

Answer: C. Bank Credit

38. Which one of the following was given a central place by Schumpeter in his theory of development?

- A. Capital accumulation
- B. Role of the Government
- C. Need for balanced growth
- D. Role of innovations

Answer: D. Role of innovations

39. In which year was the first volume of Das Capital by Karl Marx published?

- A. 1848
- B. 1859
- C. 1867
- D. 1873

Answer: C. 1867

40. Myrdal builds his theory of economic development around the idea of _____ .

- A. Regional inequalities on the national plane
- B. Regional inequalities on the international plane
- C. Both A and B
- D. None of the above

Answer: C. Both A and B

41. The concept of, 'Vicious Circle of Poverty' is related to _____ .

- A. Karl Marx
- B. Nurkse
- C. Adam Smith
- D. None of the above

Answer: B. Nurkse

42. Who formulated the theory of circular and cumulative causation which explains the perpetuation of underdevelopment through growing inequalities between developed and the underdeveloped countries?

- A. Lewis
- B. Gunnar Myrdal
- C. Higgins
- D. J. H. Boeke

Answer: B. Gunnar Myrdal

43. In the context of which region was the 'big push' strategy of development formulated?

- A. South Asia
- B. South East Asia
- C. Eastern Europe
- D. East Africa

Answer: C. Eastern Europe

44. Which among the following is a characteristic of underdevelopment?

- A. Vicious circle of poverty
- B. Rising mass consumption
- C. Growth of industries
- D. High rate of urbanization

Answer: A. Vicious Circle of Poverty

45. Who fixes the poverty line?

- A. Government
- B. Lok Sabha
- C. Rajya Sabha
- D. Planning Commission

Answer: D. Planning Commission

46. Who formulated the theory of circular and cumulative causation which explains the perpetuation of underdevelopment through growing inequalities between developed and the underdeveloped countries?

- A. Lewis
- B. Gunnar Myrdal
- C. Higgins
- D. J. H. Boeke

Answer: B. Gunnar Myrdal

47. The basic logic behind the 'big-push' strategy of development is related to _____ .

- A. Internal economies
- B. External economies
- C. An optimum combination
- D. Both A and B

Answer: B. External Economies

48. Under the 'big-push' strategy of development, large investments are to be directed towards _____.

- A. Agriculture
- B. Industry
- C. Power
- D. Transport

Answer: B. Industry

49. The division of labour, according to Adam Smith, is limited by _____.

- A. The extent of the market
- B. The quantity of capital available
- C. Both (a) and (b)
- D. The size of labour force

Answer: C. Both A. and B.

50. The 'big-push' strategy of development was first advocated by:

- A. Paul N-Rosenstein-Rodan
- B. Simon Kuznets
- C. W. A. Lewis
- D. A. O. Hirshman

Answer: A. Paul N-Rosenstein-Rodan

51. Who has given "Big Push Theory"?

- A. R. Rodan
- B. Jack Hamilton
- C. Amritya Sen
- D. Dr. Abhishek Mathur

Answer: A. R. Rodan

52. Development with unlimited supplies of labour hypothesis was originally formulated by _____.

- A. Gustav Ranis
- B. W. A. Lewis
- C. R. Nurkse
- D. J. Schumpeter

Answer: B. W. A. Lewis

53. Identify the economist who first advocated a rolling plan for developing countries?

- A. J. Robinson
- B. N. Kaldor
- C. G. Myrdal
- D. Paul A. Samuelson

Answer: C. G. Myrdal

54. Gunnar Myrdal was awarded Noble Prize for Economics in 1974. What is his nationality?

- A. Norwegian
- B. Dutch
- C. Swedish
- D. American

Answer: C. Swedish

55. How much population is living below poverty line in India ?

- A. Approx 24%
- B. Approx 25%
- C. Approx 26%
- D. Approx 27%

Answer: C. Approx 26%

56. Economic growth measures the?

- A. Growth of productivity
- B. Increase in nominal income
- C. Increase in output
- D. None of the above

Answer: C. Increase in output

57. The basic characteristic of an underdeveloped economy is _____ .

- A. Low income and poverty
- B. Low productivity
- C. Low per capital income
- D. High illiteracy level

Answer: A. Low income and poverty

58. According to Lewis's model, the dual economy grows only when _____ .

- A. The modern sector increases its output share relative to the traditional sector.
- B. Agricultural sector uses modern equipment.
- C. Agricultural sector hires labor economically.
- D. Modern manufacturing sector is labor- intensive.

Answer: A. The modern sector increases its output share relative to the traditional sector.

59. The vicious circle theory states that _____ .

- A. Growing government assistance creates addiction to welfare programs.
- B. Low income levels create pressure for money creation.
- C. Low income levels create pressure for cheap imports.
- D. Low per capita income creates low savings that keep incomes low.

Answer: D. Low per capita income creates low savings that keep incomes low.

60. Who have written the book "Capital and Growth"?

- A. R. Rodon
- B. Hicks
- C. Adam Smith
- D. Marshall

Answer: B. Hicks

61. SEZ India mobile app has been launched in January 2017 by _____ .

- A. Ministry of Labour and Employment.
- B. Ministry of Finance
- C. Ministry of Commerce and Industry
- D. Ministry of Corporate Affairs

Answer: C. Ministry of Commerce and Industry

62. Which among the following is First Indian Special Economic Zone (SEZ)?

- A. Visakhapatnam SEZ
- B. Kandla SEZ
- C. Noida Special Economic Zone
- D. Cochin

Answer: B. Kandla SEZ

63. According to the supply side of the vicious circle theory of development a country is poor because .

- A. Technology levels do not allow for self sufficiency
- B. It was previously too poor to save and invest
- C. Underemployment is too widespread
- D. Resource allocation is poor

Answer: B. It was previously too poor to save and invest

64. The synchronized application of capital to a wide range of different industries is called _____ by its advocates.

- A. Balanced growth
- B. Capitalization
- C. Elasticity of capital
- D. Indivisibilities

Answer: A. Balanced growth

65. For Rosentein Rodan a major indivisibility is in _____.

- A. Supply
- B. Infrastructure
- C. Agriculture
- D. Services

Answer: B. Infrastructure

66. Economic growth is important because _____.

- A. People want less crime
- B. People want be happier
- C. People want a better environment
- D. People want higher incomes and more consumer goods.

Answer: D. People want higher incomes and more consumer goods.

67. The golden-rule saving rate is the rate of saving that _____.

- A. Gets the highest rate of interest
- B. Maximises the level of long-run investment
- C. Maximises the level of long-run consumption
- D. Maximises human capital

Answer: C. Maximises the level of long-run consumption

68. Backward and forward linkage are relevant for which kind of growth strategy?

- A. Unbalanced growth
- B. Trickle down growth
- C. Balanced growth
- D. Equilibrium growth

Answer: A. Unbalanced growth

69. Two economists have been particularly associated with the formulation of development with surplus labour hypothesis. One is R. Nurkse. Who is the other?

- A. W.A. Lewis
- B. James S. Duessenberry
- C. W.W. Rostow
- D. Simon Kuznets

Answer: B. James S. Duessenberry

70. The concept of economic growth is _____.

- A. Identical with the concept of economic development
- B. Narrower than the concept of economic development
- C. Wider as compared to that of economic development
- D. Unrelated to the concept of economic development

Answer: B. Narrower than the concept of economic development

71. The rate of growth of an economy mainly depends upon:

- A. The rate of growth of the labour force
- B. The proportion of national income saved and invested
- C. The rate of technological improvements
- D. All of the above

Answer: D. All of the above

72. To achieve full economic growth, Malthus laid special emphasis on the proper combination of _____.

- A. Production and distribution
- B. Natural resources and capital
- C. Labour and technology
- D. Production and trade

Answer: A. Production and Distribution

73. According to R. Nurkse, the inducement to invest in the context of an underdeveloped economy is limited mainly by the:

- A. Lack of savings
- B. Size of the market
- C. Lack of investment opportunities
- D. Low productivity of labour

Answer: B. Size of the market

74. We can increase rate of economic growth in India if we increase:

- A. Taxes
- B. Imports
- C. Investment
- D. Population

Answer: C. Investment

75. When an economy produces more output per capital the economy is said to be having:

- A. Inflation
- B. Economic growth
- C. Economic planning
- D. Living standard

Answer: B. Economic growth

76. By growth rate of an economy can be speeded up.

- A. Investment in share market
- B. Investment abroad
- C. Investment in human capital formation
- D. Investment in primary sector

Answer: C. Investment in human capital formation

77. Gross domestic capital formation is defined as _____.

- A. Flow of expenditure devoted to increase or maintaining of the capital stock
- B. Expenditure incurred on physical assets only
- C. Production exceeding demand
- D. Net addition to stock after depreciation

Answer: D. Net addition to stock after depreciation

78. Economic growth in India will happen necessarily if there is?

- A. Population growth
- B. Capital formation
- C. Technical progress
- D. All the above

Answer: B. Capital formation

79. The most important indicators of HRD .

- A. Those which measure a country's stock of human capital
- B. Those which measure the additions to this stock
- C. Both a and b
- D. None

Answer: C. Both A and B

80. The capital-output ratio is determined by:

- A. Sectoral allocation of capital
- B. Level of economic activity
- C. Human and natural resources
- D. All of the above

Answer: D. All of the above

81. HRD ways in education planning is / are.

- A. Manpower approach
- B. Social demand approach
- C. Rate of return approach
- D. All the above

Answer: D. All the above

82. Investment in human capital is related with expenditure in _____ .

- A. Education
- B. Training
- C. Health Services
- D. All the above

Answer: D. All the above

83. Mechanism of Human Resource Development includes

- A. Job Redesign
- B. Rewards
- C. Human Resource Information System
- D. All of the above

Answer: D. All of the Above

84. Which of the following is correct regarding the Gross Domestic Savings in India?

- A. Contribution of Household sector is the largest
- B. Contribution of Government sector is the largest
- C. Contribution of Corporate sector is the largest
- D. None of these.

Answer: A. Contribution of Household sector is the largest

85. Which of the following would typically be considered “human capital”?

- A. Gender and race
- B. Health and education
- C. Prime ministers and presidents
- D. Religious world views and trust

Answer: A. Health and education

86. On which date Swachh Bharat Abhiyan was launched?

- A. 2nd October
- B. 15th August
- C. 26th January
- D. 14th April

Answer: A. 2nd October

87. Swachh Bharat Mission (Rural) programme comes under which ministry?

- A. Ministry of Panchayati Raj
- B. Ministry of Drinking Water and Sanitation
- C. Ministry of Woman and Child Development
- D. Ministry of Rural Development

Answer: b) Ministry of Drinking Water and Sanitation

88. According to the human capital view of education _____ .

- A. Has no impact on the human capital of workers
- B. Increases human capital and the wages of workers
- C. Can make any worker into a superstar
- D. Only helps firms sort workers into high ability and low-ability workers.

Answer: b) Increases human capital and the wages of workers

89. All primary schools will be upgraded to the.

- A. High levels
- B. Middle level
- C. Secondary level
- D. None of these

Answer: B. Middle level

8. मायर व बाल्डविनच्या व्याख्येवरून आर्थिक विकासाची पुढील कोणती वैशिष्ट्य स्पष्ट होतात?

अ. आर्थिक विकास ही एक प्रक्रिया (Process) होय.

ब. आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत राष्ट्राच्या वास्तविक उत्पन्नात वाढ होते.

क. ही प्रक्रिया दीर्घकालीन होय.

ड. वरील सर्व

उत्तर:- ड. वरील सर्व

9. देशात एका वर्षात अंतिम वस्तू व सेवांच्या स्वरूपात जे उत्पादन होते त्याला काय म्हणतात?

अ. ढोबळ राष्ट्रीय उत्पन्न

ब. वास्तविक राष्ट्रीय उत्पन्न

क. राष्ट्रीय उत्पादन

ड. वरील सर्व

उत्तर:- ब) वास्तविक राष्ट्रीय उत्पन्न

10. लेविस म्हणतात की, देशाच्या दरडोई वास्तविक उत्पन्नात वाढ होत जाणे म्हणजे _____ होय.

अ. आर्थिक वृद्धी

ब. आर्थिक विकास

क. आर्थिक तेजी

ड. मंदी

उत्तर:- ब. आर्थिक विकास

11. प्रा. एडिसनच्या मते विकसित देशात उत्पन्नाची पातळी उंचाविण्यासाठी केलेले प्रयत्न म्हणजे _____ होय.

अ. आर्थिक वृद्धी

ब. आर्थिक घट

क. आर्थिक विकास

ड. वरीलपैकी कोणतेच नाही

उत्तर:- अ. आर्थिक वृद्धी

12. "आर्थिक वृद्धी ही देशाच्या वास्तविक उत्पन्नामध्ये दीर्घ कालावधीत वाढण्याची प्रक्रिया आहे."

अ. खंडीत

ब. सातत्याने

क. अ व ब दोन्ही

ड. कोणतीच नाही

उत्तर:- ब. सातत्याने

13. आर्थिक वृद्धीचे महत्वाचे निर्देशक कोणते आहेत ?

अ. राष्ट्रीय उत्पन्न

ब. दरडोई उत्पन्न

क. दरडोई एकूण घरगुती उत्पादन

ड. वरील सर्व

उत्तर:- ड. वरील सर्व

14. आर्थिक वृद्धीचे एक निर्देशक म्हणजे विकसित देशातील लोकसंख्येचे वाढते प्रमाण हे ग्रामीण भागापेक्षा शहरी भागात ..... असते.

अ. कमी

ब. स्थिर

क. जास्त

ड. बदलते

उत्तर:- क. जास्त

15. योग्य सूत्र कोणते ?

(i) आर्थिक विकास = उत्पादन वृद्धी व उत्पादन तंत्र व संस्थागत बदल.

(ii) आर्थिक वृद्धी = उत्पादन वृद्धी.

अ. केवळ (i)   ब. (i) आणि (ii)   क. केवळ (ii)   ड. कोणतेच नाही

उत्तर:- ब. (i) आणि (ii)

16. कोणाच्या मते, 'आर्थिक वृद्धीचा सिध्दांत असे सांगतो की, आर्थिक जीवन प्रत्येक वर्षी त्याच प्रवाहातून वाहत जात असते ज्या प्रकारे प्राणीमात्रात रक्ताचे अभिसरण होत असते.'?

अ. उर्मूला हिक्स   ब. नुक्स
क. अँडम स्मिथ   ड. रॉबिन्स

उत्तर:- अ. उर्मूला हिक्स

17. प्रो. जे.एम. केन्स यांनी १९३६ मध्ये कोणता ग्रंथ प्रसिध्द करून अर्थशास्त्रात फार मोठी खळबळ उडवून दिली होती ?

अ. सामान्य व्यवस्थापन   ब. सामान्य सिध्दांत
क. विशेष सिध्दांत   ड. विशेष व्यवस्थापन

उत्तर:- ब. सामान्य सिध्दांत

18. आर्थिक विकासाबाबत केन्सने जे प्रारूप मांडले त्याचा विस्तार प्रावैगिक दृष्टिकोनातून कोणत्या अर्थशास्त्रज्ञांनी केला?

अ. हॅराड व डोमर   ब. केन्स
क. किंडल बर्जर   ड. श्रीमती जॉन रॉबिन्स

उत्तर:- अ. हॅराड व डोमर

19. हॅराड व डोमर या अर्थशास्त्रज्ञांनी कोणत्या दोन पक्षाचा विचार करून विकासाचे प्रारूप मांडले आहे?

अ. भांडवल व श्रम   ब. पुरवठा व मागणी
क. खरेदी व पैसा   ड. भांडवल व मागणी

उत्तर:- ब. पुरवठा व मागणी

20. हॅराड व डोमरच्या प्रारूपात कशाला महत्त्वाचे स्थान आहे

अ. संदेशाला   ब. ग्राहकाला
क. लोकसंख्येला   ड. गुंतवणूकीला

उत्तर:- ड. गुंतवणूकीला

21. हॅराडच्या प्रारूपात किती प्रकारचे विकास दर सांगितले आहेत?

अ. दोन   ब. तीन
क. चार   ड. पाच

उत्तर:- ब. तीन

22. इंग्लंडचे प्रसिध्द अर्थशास्त्रज्ञ हॅराड यांनी ..... मध्ये शास्त्रीय स्वरूपात विकासाचे प्रारूप (Model) मांडले?

अ. इ.स. १९९४   ब. इ.स. १९४९   क. १९५९   ड. १९४५

उत्तर:- ब. इ.स. १९४९

23. अँडम स्मिथने आर्थिक विकासाचा स्वतंत्र सिध्दांत मांडलेला नाही; तर त्याचा सिध्दांत म्हणजे त्याच्या.....एक भाग आहे.

- अ. समाजवादाचा   ब. भांडवलवादाचा
क. राजकीय विचारांचा   ड. आर्थिक विचारांचा

उत्तर:- ड. आर्थिक विचारांचा

24. भांडवलाचा उगम बचतीमधून आहे वा बचतीमुळे भांडवल निर्मिती होते असे कुणाला वाटते?

- अ. स्मिथ   ब. रिकार्डो   क. माल्थस   ड. लेविस

उत्तर:- अ. स्मिथ

25. अँडम स्मिथच्या मते, शेतकरी, उत्पादक व व्यापारी हे आर्थिक विकासाचे... आहेत.

- अ. मालक   ब. प्रतिनिधी
क. विजते   ड. भांडवल

उत्तर :- ब. प्रतिनिधी

26. मार्क्सच्या मताप्रमाणे जितके जास्त आधिक्य मूल्य तयार होईल तितके भांडवलदाराजवळील भांडवलात ..... होत जाते?

- अ. घट   ब. संकुचन
क. वाढ   ड. यापैकी कोणतेच नाही

उत्तर :- क. वाढ

27. कोण म्हणतो "भांडवलवाद आपल्यासाठी स्वतःच थडगे खोदत असते" ?

- अ. कार्ल मार्क्स   ब. लेविस
क. हॅरॉड   ड. डोमर

उत्तर :- अ. कार्ल मार्क्स

28. "जगातल्या श्रमिकांनो एकत्रित व्हा" (Workers of the World Unite) हा महत्त्वाचा संदेश कोणी दिला होता?

- अ. हेरॉड   ब. डोमर   क. अँडम स्मिथ   ड. कार्ल मार्क्स

उत्तर :- ड. कार्ल मार्क्स

29. .... प्रक्रियेत घडून येणाऱ्या बदलांना 'शुम्पीटरने' नविनीकरण वा नवप्रवर्तन (Innovation) हे नाव दिले आहे.

- अ. विक्री   ब. खरेदी
क. उत्पादन   ड. उपभोग

उत्तर :- क. उत्पादन

30. शुम्पीटरच्या मते, एक व्यापारचक्र पूर्ण होण्यासाठी निश्चित कालावधी नसतो ..... तरीपण वर्षात एक व्यापार चक्र पूर्ण होते असे मानले जाते.

- अ. ५ ते १० वा १० ते १५   ब. ५ ते २० वा २० ते २५
क. ५ ते २५ वा २५ ते ३   ड. यापैकी नाही

उत्तर :- अ. ५ ते १० वा १० ते १५

31. कोण म्हणतो की, देश गरीब आहे कारण तो गरीब आहे.?

- अ. नक्सल ब. लेविस
क. स्मिथ ड. मार्क्स

उत्तर :- अ. नक्सल

32. .... म्हणून उपभोग कमी, म्हणून गुंतवणूक कमी, म्हणून भांडवल निर्मिती कमी, म्हणून उत्पादकता कमी, म्हणून देशाचे दरडोई उत्पन्न कमी.

- अ. देश श्रीमंत ब. देश गरीब
क. देश महान ड. देश गुलाम

उत्तर :- ब. देश गरीब

33. ज्याप्रमाणे अँडम स्मिथचा 'वेल्थ ऑफ नेशन्स', कार्ल मार्क्सच्या 'दास कॅपिटल' या ग्रंथांना प्रसिध्दी लाभली तशीच प्रसिध्दी बोर्डाच्या ..... ला मिळाली.

- अ. एशियन टायगर ब. एशियन ड्रामा
क. एशियन डॅस ड. वेल्थ ऑफ एशिया

उत्तर :- ब. एशियन ड्रामा

34. आपल्या सिध्दांताचे प्रतिपादन करित असताना प्रो. मिर्झालने कोणत्या संकल्पनांच्या क्रमशः वापर केला आहे?

- अ. प्रतिसारक ब. विस्तारक परिणामांचा
क. अ आणि व ड. यापैकी कोणतेच नाही

उत्तर :- क अ आणि व

35. विकसित देशाचे व्यापार व भांडवल स्थलांतरण या माध्यमाने अल्पविकसित देशाचे शोषण करण्याचा मार्ग अवलंबिला. परिणामतः आंतरराष्ट्रीय स्तरावर..... वाढत गेली.

- अ. आर्थिक विकासाचा धारा ब. आर्थिक विषमता
क. आर्थिक वृद्धी ड. आर्थिक संतुलन

उत्तर :- ब. आर्थिक विषमता

36. कोण तंत्रज्ञान व उत्पादक भांडवल वृद्धी यात कोणताही भेद करित नाही.?

- अ. मार्क्स ब. स्मिथ
क. लुईस ड. यापैकी नाही

उत्तर :- क. लुईस

37. अधिकोष प्रत्यय निर्मितीद्वारा भांडवल निर्मिती केवळ नफ्यातूनच होत नसते तर ती अधिकोषाच्या .....निर्मितीतून सुध्दा होत असते.

- अ. निर्णय ब. प्रत्यय
क. धोरण ड. यापैकी कोणतेच नाही

उत्तर :- ब. प्रत्यय

38. भांडवल निर्यातीचा अर्थ असा की, आयातीचे निर्यातीपेक्षा अधिक असणे किंवा प्रतिकूल शोधन शेष होणे. यामुळे देशात ..,.... उत्पन्न होवू शकते.

- अ. समृद्धी
क. वृद्धी
- ब. संतुलन
ड. अडचण

उत्तर :- ड. अडचण

39. जोराच्या धक्क्याचा सिध्दांत .....यांच्या नावाने प्रसिध्द आहे.

- अ. प्रो. लेविस
क. हेरॉड व डोमर
- ब. प्रो. पाल.एन. रोजेन्स्टीन रोडेन
ड. प्रा. अल्फाई मार्शल

उत्तर :- ब. प्रो. पाल.एन. रोजेन्स्टीन रोडेन

40. ..अविभाज्यतेच्या अर्थ असा की, अल्पविकसित देशात परस्परांवर अवलंबून असणारे उद्योग एकाच वेळी स्थापन केले जावेत.

- अ. भांडवलाच्या
क. खरेदीच्या
- ब. मागणीच्या
ड. पुरवठ्याच्या

उत्तर :- ब. मागणीच्या

41. रोजेन्स्ट्रीन रोडेने लिहिले आहे की, "विकासाच्या यशस्वी धोरणाकरिता आवश्यक उत्साह व प्रयत्नात अंततः ..... तत्त्व समाविष्ट आहे."

- अ. सामाजिकता
क. अविभाज्यता
- ब. विभाज्यता
ड. यापैकी नाही

उत्तर :- क. अविभाज्यता

42. ज्या कालावधीत उपरी भांडवलाची निर्मिती होत असते त्याच कालावधीत उपभोग्य वस्तूंच्या दुर्मिळतेमुळे ..... अवस्था निर्माण होते.

- अ. मंदीची
क. स्फीतीची
- ब. संस्फीतीची
ड. यापैकी नाही

उत्तर :- क. स्फीतीची

43. .... आर्थिक विकास म्हणजे आंतरक्षेत्रीय आर्थिक संतुलन होय.

- अ. असंतुलित
क. अल्पविकसीत
- ब. संतुलित
ड. अविकसीत

उत्तर :- ब. संतुलित

44. प्रो. नक्क्स च्या मते, अल्पविकसित देशात दारिद्र्याचे दुष्टचक्र (Vicious Circle of Poverty) सुरू असते. हे दुष्टचक्र ..... अशा दोन्ही बाजूने कार्यरत असते.

- अ. मागणी व पुरवठा
क. उजव्या व डाव्या
- ब. भांडवल व श्रमिक
ड. मागे व पुढे

उत्तर :- अ. मागणी व पुरवठा

45. इयुसेनबरीच्या प्रदर्शन परिणामात असे दर्शवितात की समाजातील एका व्यक्तीच्या उपभोगाचा परिणाम हा इतर व्यक्तींच्या ..... होत असतो.

- अ. पतावर
क. भांडवलावर
- ब. उपभोगावर
ड. शक्तीवर

उत्तर :- ब. उपभोगावर

46. संतुलित वाढीचा सिद्धांत हा अर्थशास्त्रज्ञ रेम्मर नक्स यानी प्रस्थापित केलेला..... सिद्धांत आहे.

- अ. सामाजिक
क. आर्थिक
- ब. राजकीय
ड. भांडवलवादी

उत्तर :- क. आर्थिक

47. कोण अर्थव्यवस्थेच्या औद्योगिक आणि कृषी या दोन्ही क्षेत्रांमध्ये संतुलित वाढीच्या बाजूने होते?

- अ. नक्स
क. टिंबरजन
- ब. कुझनेट
ड. लेविस

उत्तर :- अ. नक्स

48. नक्स यांनी यावर जोर दिला की ..... सिद्धांत अविकसित देशांवर लागू होऊ नये कारण त्यांना विकसित देशाप्रमाणेच प्रभावी मागणीच्या अभावाचा सामना करावा लागत नाही.

- अ. हॅराड व डोमर
क. केनेसियन
- ब. स्मिथचे
ड. यापैकी नाही

उत्तर :- क. केनेसियन

49. संतुलित विकासाच्या उलट असंतुलित विकास होय याचा अर्थ एका अर्थव्यवस्थेत ..... क्षेत्रांचा एकाच वेळेस विकास न करता काही निवडक क्षेत्रांचा सखोल विकास करणे असा आहे.

- अ. काही
क. मोजक्या
- ब. निवडक
ड. समस्त

उत्तर :- ड. समस्त

50. निवडक क्षेत्र व इतर क्षेत्र यांच्यामध्ये कशाचा संबंध असतो?

- अ. पुढच्या दिशेचा संयोग (Forward Linkage) DO
क. अ आणि ब
- ब. मागील दिशेचा संयोग (Back-ward Linkage).
ड. यापैकी कोणतेच नाही

उत्तर :- क. अ आणि ब

51. ..हा आशिया खंडातील असा पहिला देश आहे की ज्याने निर्यात संवर्धनासाठी निर्यात प्रक्रिया क्षेत्राचे महत्व ओळखून १९६५ मध्ये कांडला बंदरात पहिल निर्यात प्रक्रिया क्षेत्र स्थापन केले.

- अ. भारत
क. नेपाल
- ब. पाकिस्तान
ड. चिन

उत्तर :- अ. भारत

52. 'विशेष आर्थिक क्षेत्र (SEZ) म्हणजे मुद्दाम निश्चित केलेला ... प्रदेश होय.

- अ. मुल्यविरहित
क. नियंत्रित
ड. समाजउपयोगी
- ब. शुल्कविरहित

उत्तर :- ब. शुल्कविरहित

53. सेज या (एसईडोड) कल्पनेचा उगम कोठे झाला?

- अ. भारत
क. नेपाल
- ब. चीन
ड. अमेरिका

उत्तर :- ब. चीन

54. कुणाच्या च्या मते, भांडवल निर्माण ही आर्थिक विकासाची आवश्यक अट आहे?

- अ. प्रो. कुझनेट
क. लेविस
- ब. हॅराड
ड. नर्क्स

उत्तर :- अ. प्रो. कुझनेट

55. व्यापक अर्थाने भौतिक भांडवल व मानवीय भांडवलात होणारी वाढ म्हणजे ....निर्मिती होय.

- अ. श्रम
क. मुद्रा
- ब. भांडवल
ड. यापैकी नाही

उत्तर :- ब. भांडवल

56. प्रो. आर्थर लेविस म्हणतात की, 'भांडवल निर्मिती ही आर्थिक विकासाची समस्या (Central Problem) होय.'

- अ. प्रथम
क. मध्यवर्ती
- ब. द्वितीय
ड. अंतिम

उत्तर :- क. मध्यवर्ती

57. उत्पादन क्षमता वाढते व उत्पादन क्षमतेवर देशाचा विकास अवलंबून असतो. प्रो. वागलेच्या मते, 'आर्थिक विकासाच्या प्रक्रियेत भांडवल निर्मिती हे प्रधान .....तत्त्व होते.

- अ. चालक
क. समस्या असलेले
- ब. मालक
ड. यापैकी नाही

उत्तर :- अ. चालक

58. कोणत्या क्षेत्रामध्ये भांडवल व उत्पादन यांच्या गुणोत्तराला विशेष महत्त्व असते?

- अ. भांडवलाच्या
ब. खरेदीच्या
क. विक्रीच्या
ड. उत्पादनाच्या

उत्तर :- ड. उत्पादनाच्या

59. भांडवल उत्पादनाच्या उत्पादन अनुपात का अर्थ भांडवलाच्या अशा एककांशी आहे, जे .. एककाला उत्पादित करण्यास आवश्यक असतात.

- अ. एका
ब. दोन
क. तीन
ड. चार

उत्तर :- अ. एका

60. भांडवल-उत्पादन गुणोत्तराच्या नेमकी .....संकल्पना म्हणजे उत्पादन-भांडवल गुणोत्तर होय.

- अ. समानार्थी
ब. विरुद्ध
क. यापैकी सर्व
ड. यापैकी कोणतेच नाही

उत्तर :- ब. विरुद्ध

61. प्रो. लुईसन स्पष्ट केले आहे की, जर एक राष्ट्र एकाच प्रकारचा राष्ट्रीय उत्पन्नाचा दर गुंतवत असेल तर त्याचा भांडवल-उत्पादन दर सुध्दा .राहील.

- अ. वेगवेगळा
ब. चल
क. बदलता
ड. एकसारखा

उत्तर :- ड. एकसारखा